

Приложение №1 към Общи условия на договорите, приложими с клиенти на инвестиционен посредник „Общинска банка“ АД

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА „ОБЩИНСКА БАНКА“ АД КАТО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОСРЕДНИК И УСЛУГИТЕ, КОИТО ПРЕДОСТАВЯ

А) ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОСРЕДНИК “ОБЩИНСКА БАНКА“ АД („ИП“)

Информация, изисквана съгласно чл.47, параграф 1, букви а) – е) и буква з) от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565¹ и чл.71, ал.2, т.1 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ)

I. Наименование и адрес на ИП и данни за контакт, необходими на клиентите на ИП да поддържат комуникация с ИП

“Общинска банка” АД е акционерно дружество, вписано в Търговския регистър към Агенция по вписванията с ЕИК 121086224 и със седалище и адрес на управление: гр. София 1000, район „Оборище“, ул. „Врабча“ № 6.

Към момента ИП не приема свои клиенти за целите на предоставяне на инвестиционни и/или допълнителни услуги в други свои офиси, поради което клиентите могат да поддържат комуникация с него на посочения по-горе адрес на управление на ИП. Освен това клиентите на ИП могат да използват и следните данни за контакт с него:

телефон: +359 2 93 00 209 факс: +359 2 987 92 28
e-mail: treasuryclients@municipalbank.bg

II. Информация за езиците, на които клиентите могат да водят комуникация с ИП и да получават документи и друга информация от него

Езиците, на които клиентите могат да комуникират и да водят кореспонденция с ИП, както и да получават документи и друга информация от него са български и английски език.

Езикът на комуникация при всеки конкретен случай на извършване на инвестиционни услуги и дейности от ИП се определя по желание на съответния клиент.

III. Информация за начина на комуникация между ИП и неговите клиенти, включително начини на комуникация за изпращане и получаване на нареждания за сделки с финансови инструменти

¹ Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 година за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива.

ИП осъществява комуникация със свои клиенти писмено, включително по електронна поща, по телефона или чрез друг дистанционен способ за комуникация.

В изпълнение на изискванията на приложимото законодателство, ИП сключва писмени договори за предоставяне на инвестиционни и допълнителни услуги със своите клиенти, като приема нареждания за сключване на сделки с финансови инструменти от клиентите си чрез посочените в Общите условия на договорите, приложими с клиенти на инвестиционен посредник „Общинска банка“ АД („Общите условия“) способи за комуникация. При приемане на клиентско нареждане за сделки с финансови инструменти ИП, при спазване на изискванията на действащата нормативна уредба, проверява самоличността на съответния клиент, съответно на неговия представител, и изисква от него подаването на необходимите декларации и предоставяне на други изисквани от приложимото законодателство документи и информация.

IV. Данни за лиценза на ИП и данни за компетентния орган, който е издал лиценза

ИП притежава лиценз да извършва дейност като инвестиционен посредник с № РГ-03-0128 от 1997 г., издаден на основание Решение на Комисията за финансов надзор (“КФН”).

Надзорен орган на ИП „Общинска банка“ АД е Комисия за финансов надзор с адрес за контакт: гр. София, 1000, ул. "Будапеща" 16.

V. Обвързан агент

ИП не предоставя услуги и не извършва дейност чрез обвързан агент.

VI. Данни за предоставяните от ИП инвестиционни и допълнителни услуги

ИП притежава лиценз за предоставяне или извършване на следните видове инвестиционни услуги и дейности по реда на чл. 6, ал. 2 от ЗПФИ:

- приемане и предаване на нареждания във връзка с един или повече финансови инструменти;
- изпълнение на нареждания за сметка на клиенти;
- сделки за собствена сметка с финансови инструменти;
- управление на портфейл;
- предоставяне на инвестиционни съвети;
- поемане на емисии финансови инструменти и/или предлагане за първоначална продажба на финансови инструменти при условията на безусловно и неотменимо задължение за записване/придобиване на финансовите инструменти за собствена сметка;

- предлагане за първоначална продажба на финансови инструменти без безусловно и неотменимо задължение за придобиване на финансовите инструменти за собствена сметка (пласиране на финансови инструменти).

ИП притежава лиценз за предоставяне и на следните допълнителни услуги по реда на чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ:

- съхраняване и администриране на финансови инструменти за сметка на клиенти, включително попечителска дейност (държане на финансови инструменти и на пари на клиенти в депозитарна институция) и свързаните с нея услуги като управление на парични средства и на обезпечения, с изключение на централизираното водене на сметки за ценни книжа съгласно раздел А, т. 2 от приложението към Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012;
- предоставяне на заеми на инвеститори за извършване от тях на сделки с един или повече финансови инструменти, при условие че посредникът, който предоставя заема, участва в сделката;
- съвети на предприятия относно капиталовата структура, промишлената стратегия и свързани с това въпроси, както и съвети и услуги, свързани с преобразуване и придобиване на предприятия;
- предоставяне на услуги, свързани с чуждестранни средства за плащане, доколкото те са свързани с предоставяните инвестиционни услуги;
- инвестиционни проучвания и финансови анализи или други форми на общи препоръки, свързани със сделки с финансови инструменти;
- услуги, свързани с поемане на емисии финансови инструменти;
- инвестиционни услуги и дейности във връзка с базовите инструменти на деривативни финансови инструменти по чл. 4, т. 5, 6, 7 и 10 от ЗПФИ, когато са свързани с предоставянето на инвестиционни и допълнителни услуги.

VII. Периодична отчетност

Естеството, честотата и периодичността на отчетите, които ИП ще предоставя на своите клиенти във връзка с предоставените от него услуги са посочени в Общите условия.

VIII. Описание на Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП

1. Конфликт на интереси съгласно Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП

В съответствие с Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП, конфликт на интереси е ситуация, възникваща преди или в хода на предоставяне на инвестиционни

и/или допълнителни услуги от ИП, характеризираща се с възможност за накърняване интереса на клиент на ИП, за сметка на интереса на ИП или на друг негов клиент.

Конфликт на интереси може да възникне между:

- ИП, включително лицата, които го управляват, лицата, които работят по договор за него, обвързаните агенти или всяко лице, което пряко или косвено е свързано с ИП, чрез отношение на контрол, от една страна, и клиентите на ИП, от друга страна;
- отделните клиенти на ИП.

При определянето дали е налице конфликт на интереси, чието съществуване може да увреди интересите на клиент, ИП следва да установи дали той или съответно лице², пряко или косвено свързано с него чрез контрол попада в една от следните ситуации, независимо дали е възникнала като резултат от предоставянето на инвестиционни или допълнителни услуги или комбинация от тях, или по друг начин:

- ИП или това лице може да реализира финансова печалба или да избегне финансова загуба за сметка на клиента;
- ИП или това лице има интерес от резултата на предоставяната услуга на клиента или от осъществяваната за негова сметка сделка, който е различен от интереса на клиента от този резултат;
- ИП или това лице има финансов или друг стимул да предпочете интереса на друг клиент или група клиенти пред интересите на клиента;
- ИП или това лице извършва същата стопанска дейност, както и клиентът;
- ИП или това лице получава или ще получи от лице, различно от клиента, стимул във връзка с предоставената на клиента услуга под формата на парични или непарични облаги или услуги.

2. Обстоятелства, които представляват или могат да породят конфликти на интереси

- Обстоятелства, свързани с услуги по изпълнение на клиентски нареждания или по приемане на клиентски нареждания и предаването им за изпълнение от друг инвестиционен посредник:
 - Когато двама или повече клиенти на ИП са подали последователни нареждания за сключване на сделки за покупка, съответно за продажба или друг вид разпореждане с финансови инструменти от една и съща емисия, на една и съща или конкурентна цена;
 - Когато двама или повече клиенти на ИП са подали по едно и също време нареждания за сключване на сделки с финансови инструменти от една и съща емисия, но в противоположна посока (т.е. едното нареждане е за

² „Съответно лице“ по смисъла на Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП е съответно лице, така както е дефиниран този термин в чл. 2, 1) от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565

покупка на съответни финансови инструменти, а другото е за продажба на финансови инструменти от същата емисия).

- Обстоятелства, свързани с услуги по управление на портфейл или предоставяне на инвестиционни съвети:
 - ИП взема предвид степента, в която предоставяните от него инвестиционни съвети отговарят на изискванията за независими инвестиционни съвети, предвидени в приложимото законодателство, или за инвестиционни съвети, които не са независими, както и степента, в която предоставяните от него инвестиционни съвети касаят финансови инструменти, издадени от ИП или от друго дружество, с което ИП има тесни икономически отношения, които биха повлияли на независимия характер на предоставения от него инвестиционен съвет;
 - При предоставянето от страна на ИП на съвети, които не са независими, последният уведомява клиентите си за това обстоятелство, както и за това дали съответният инвестиционен съвет се отнася до финансови инструменти, които са издадени от ИП или от друго лице, с което последният е в тесни икономически отношения, които влияят на независимия характер на инвестиционния съвет;
 - ИП осигурява функционално разделение на звената, които предоставят инвестиционни съвети, съответно вземат инвестиционни решения във връзка с управлението на клиентските портфейли на клиентите му, от звената, които изпълняват клиентските нареждания за сделки с финансови инструменти, така че да бъдат избегнати случаи, в които едни и същи служители на ИП или служители от едно и също звено на ИП консултират клиентите за предприемане на определена инвестиционна стратегия и изпълняват подадените от клиентите нареждания за сделки с финансови инструменти, съответно ИП предвижда специални мерки в случаите, в които ИП е нает за извършване на консултации и пласиране на нова емисия финансови инструменти и звеното от ИП, което предоставя услуги по управление на клиентски портфейли, би искало да инвестира в новата емисия част от активите на инвестиционните клиенти на ИП, под доверително управление.
- Когато ИП предоставя услуги по инвестиционно банкиране, той следва отделна приета от него Политика на ИП по предоставяне на услуги по инвестиционно банкиране, в която са установени специални правила, относно дейността по пласиране на емисии финансови инструменти, включително определяне на целева група инвеститори и правила за алокация на финансовите инструменти от пласираната емисия сред инвеститорите, заявили желание да запишат финансови инструменти от нея. В тази политика са въведени специални процедури и механизми, които да осигуряват справедливо третиране на инвеститорите, заявили желание да запишат финансови инструменти от съответна емисия финансови инструменти, така че да се избегне даването на приоритет на интересите на определени инвеститори в резултат от получени предишни мандати за предоставяне на услуги по инвестиционно банкиране или срещу поемане на бъдещ ангажимент, или с цел да бъдат склонени определени корпоративни емитенти да предоставят в

бъдеще мандат на ИП за предоставяне на услуги, свързани с инвестиционно банкиране. В допълнение, ИП е въвел правила, които следва да бъдат спазвани в случай че ИП пласира сред своите инвестиционни клиенти издадени от него или от друго лице от групата, към която принадлежи, финансови инструменти. Освен това, в Политиката на ИП по предоставяне на услуги по инвестиционно банкиране са предвидени и други мерки, които биват прилагани от ИП с оглед на избягване или адекватно третиране на възникнали конфликти на интереси в резултат от предоставяне на услуги по инвестиционно банкиране.

3. Мерки за избягване на конфликт на интереси и за адекватно третиране на възникнали конфликти на интереси

Съгласно Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП същият е въвел следните неизчерпателно посочени мерки за избягване на конфликт на интереси и за адекватно третиране на възникнали конфликти на интереси:

- Мерки за предотвратяване или контрол на обмена на информация между съответните лица, участващи в дейности, свързани с риск от конфликт на интереси, когато обменът на тази информация може да увреди интересите на един или повече клиенти, включително, но без да се ограничава до изграждане между служителите, ангажирани с предоставянето на инвестиционни и/или допълнителни услуги в ИП, на т.нар. „китайски” или „информационни” стени;
- Мерки за обособен надзор от страна на Дирекция „Нормативно съответствие, жалби и оперативен надзор“ на ИП на съответните лица, чиито основни функции са свързани с извършване на дейности от името на клиенти или с предоставяне на услуги на клиенти, чиито интереси могат да бъдат в конфликт, или които представляват по друг начин различни интереси, които могат да бъдат в конфликт, включително с тези на ИП;
- Премахване на всякаква пряка връзка между възнаграждението на заинтересовани лица, участващи главно в извършването на дадена дейност, и възнаграждението на други заинтересовани лица, участващи главно в извършването на друга дейност, или приходите, създадени от тях, когато може да се породи конфликт на интереси във връзка с тези дейности;
- Мерки за предотвратяване или ограничаване на упражняването от което и да било лице на неподходящо влияние върху начина, по който съответно лице извършва инвестиционни или допълнителни услуги или дейности;
- Мерки за предотвратяване или контрол на едновременното или последователно участие на съответно лице в отделни инвестиционни или допълнителни услуги или дейности, когато това участие може да увреди правилното управление на конфликта на интереси;
- Въздържане от действие от страна на ИП при възникване на конфликт на интереси, в случаите когато не могат да бъдат спазени въведените от ИП принципи за неговото ефективно управление;

4. Разкриване на конфликт на интереси

Когато се идентифицира конфликт на интереси, който не може да бъде управляван по начин, елиминиращ рисковете за интересите на клиента, клиентът незабавно се уведомява, като уведомяването следва да бъде направено по времето, когато:

- клиентът сключва договор с ИП; или
- клиентът предоставя нареждания за изпълнение от ИП; или
- ИП предоставя инвестиционен съвет на клиента; или
- ИП взема инвестиционно решение за извършване на сделка за сметка на клиента, чийто портфейл управлява; или
- по което и да е време след това, възможно най-скоро след като бъде идентифициран конфликтът на интереси.

Уведомяването се осъществява чрез предоставяне на клиента на информация на траен носител относно конфликта на интереси, включително относно общия характер и/или източниците на конфликта на интереси и взетите мерки за намаляване на риска от възникването му. Информацията трябва да е достатъчна в съответствие с характеристиките и възможностите на клиента същият да вземе информирано решение относно инвестиционната или допълнителната услуга, във връзка с която възниква конфликтът, т.е. дали да нареди на ИП да извърши услугата въпреки конфликта. Ако клиентът нареди на ИП да извърши услугата, ИП следва да предоставя тази услуга при спазване на мерките за адекватно управление на възникнали конфликти на интереси, посочени в Политиката за третиране на конфликт на интереси на ИП.

В случай че въпреки уведомлението и информираното съгласие на клиента е разумно да се предположи, че рисковете за интересите на последния остават прекомерни, ИП отказва извършването на услугата.

5. Получаване и предоставяне на стимули

При спазване на изискванията на приложимото законодателство ИП е въвел специални правила относно получаване и предоставяне на стимули при извършване на неговите услуги. В изпълнение на тези правила ИП получава или предоставя стимули само в случай че тези стимули:

- са такива, които правят възможно или са необходими за предоставянето на съответните инвестиционни услуги;
- се плащат или получават във връзка с предоставянето на инвестиционна услуга или допълнителна услуга на или от съответния клиент или лице, действащо от името на клиента; или
- имат за цел да подобрят качеството на съответната услуга за клиента и не нарушават спазването на задължението на ИП да действа честно, коректно и професионално във възможно най-добрия интерес на неговите клиенти. За тази цел ИП поддържа

необходимата отчетност за получените стимули от трети страни, различни от клиента, както и как се изпълняват изискванията за повишаване на качеството на предоставяните услуги в резултат от предоставянето или получаването на стимули от страна на ИП. Освен това, ИП е въвел специални правила за разкриването пред клиентите на получените стимули, в съответствие с изискванията на приложимата нормативна уредба.

Независимо от това, ИП е въвел специални правила, които да осигурят, че няма да получава стимули във връзка с предоставянето на услуги по управление на портфейл или инвестиционни съвети, с изключение на приемливи незначителни непарични облаги, които отговарят на изискванията на приложимото законодателство.

В допълнение, ИП е въвел необходимите организационни мерки, за да осигури, че няма да получава проучвания по смисъла на приложимото законодателство, както и че всички такива проучвания, които ИП е получил независимо от предприетите от него организационни мерки, ще бъдат незабавно върнати на подателя им и последният ще бъде уведомен, че ИП не желае в бъдеще да получава проучвания от негова страна. В отклонение от предходното изречение ИП може да вземе решение да получава проучвания, при положение че са спазени следните допълнителни изисквания:

- ИП е осигурил, че изготвянето на проучване от трето лице за ИП се получава срещу:
 - преки плащания със средства на ИП; или
 - плащания от отделна сметка на ИП за плащане за проучване, която се финансира от специална такса за проучване, начислена на клиента;
- ИП е определила бюджет за проучване и извършва редовен преглед на бюджета съгласно вътрешна процедура;
- ИП е приел и прилага вътрешна процедура за връщане на излишъка от средствата на клиентите, събрани чрез специална такса за проучване, в случай че в края на съответен период, определен в процедурата, в бюджета за проучване има излишък, съответно за прихващането им от таксата за проучване, изчислена за следващия период;
- ИП е приел и прилага политика, която урежда извършването на редовна оценка на качеството на закупените проучвания въз основа на ясни критерии за качество и способността им да допринасят за по-добри инвестиционни решения;
- ИП извършва редовна оценка на качеството на закупените проучвания.

6. Допълнителна информация за Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП

ИП уведомява клиентите, че последните имат право да поискат допълнителна информация за Политиката за третиране конфликти на интереси на ИП. В този случай ИП ще предоставя поисканата информация на траен носител или чрез интернет страницата на ИП, в случаите, в които е допустимо съгласно изискванията на приложимото законодателство.

Б) ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПОЛИТИКА НА ИП ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КЛИЕНТСКИ НАРЕЖДАНЯ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТ КАТО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОСРЕДНИК

Информация, изисквана съгласно ЗПФИ и чл. 65, пара. 5 и 6, чл. 66, пара. 3-9 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565

I. Въведение. Цел на Политиката на ИП за изпълнение на клиентски нареждания при осъществяване на дейност като инвестиционен посредник

Политиката на ИП за изпълнение на клиентски нареждания при осъществяване на дейност като инвестиционен посредник („Политиката“) е приета в изпълнение на задълженията на ИП съгласно ЗПФИ и Делегиран регламент (ЕС) 2017/565.

Политиката има за цел да установи принципи и правила, които да гарантират предприемането от страна на служителите на ИП на всички достатъчни мерки при изпълняването на клиентски нареждания за постигане на възможно най-добър резултат за нейните клиенти (т.нар. „най-добро изпълнение“). Тя се прилага, когато и доколкото ИП изпълнява нареждания за сметка на свои непрофесионални и професионални клиенти при предоставяне на услуги по изпълнение на нареждания, услуги по управление на портфейл, както и при търговия за собствена сметка, когато ИП действа като насрещна страна на клиент. Политиката се прилага също така, когато и доколкото ИП приема и предава нареждания на непрофесионални и професионални клиенти за изпълнение от друг инвестиционен посредник.

Клиентите на ИП следва да имат предвид, че задължението за предприемане на всички достатъчни мерки за осигуряване на „най-добро изпълнение“, не е задължение на ИП да получава най-добър резултат за клиента във всеки отделен случай. ИП ще изпълнява посоченото задължение като установи и поддържа ефективни правила за изпълнение в Политиката, така че да осигури получаването на най-добри резултати за клиентите си на регулярна основа. ИП въвежда също така вътрешни механизми за осъществяване на редовен контрол на установените в Политиката правила и довеждане на резултатите от контрола до знанието на Управителния съвет на ИП, с цел да се предприемат всички необходими коригиращи действия, в случай, че в рамките на контрола са открити пропуски относно спазване на изискванията на Политиката.

С подписването на индивидуален договор за предоставяне от страна на ИП на инвестиционни и/или допълнителни услуги и дейности, свързани с предоставянето на услуги по нареждания, клиентът се съгласява едновременно и с Политиката.

II. Относителна значимост на факторите и критериите за определяне на „най-добро изпълнение“ и начините, по които те биват отчитани като част от всички достатъчни стъпки за получаване на възможно най-добрия резултат за клиента

1. Фактори за определяне на най-добро изпълнение и относителната им значимост

ИП постига най-добро изпълнение за клиентите си на базата на преценка на следните фактори, подредени спрямо тяхната значимост за изпълнението на клиентски нареждания в общия случай:

- Цена: Цената на изпълнение на нареждането е един от основните фактори за най-добро изпълнение и зависи от пазарната оценка на финансовия инструмент, предмет на нареждането, но и от броя на участниците на съответното място за изпълнение

(неговата ликвидност), от поведението на маркет-мейкърите и организацията на мястото за изпълнение, на което се търгува съответния инструмент. Оценката на изпълнението на клиентско нареждане обаче не зависи единствено от постигането на най-добра цена за клиента, а и от другите фактори, посочени по-долу. Поради тази причина, ако за дадена сделка се установи, че не е сключена на най-добрата възможна цена, предлагана на пазара към момента на сключването ѝ, това не означава нарушаване на изискването за най-добро изпълнение на клиентското нареждане.;

- Разходи: Заедно с цената общите разходи по сделката са определящи за най-доброто изпълнение на нареждания, подадени от непрофесионални клиенти на Банката, а при липса на особени обстоятелства (напр. при необходимост от бърз сетълмент; при сделки за финансиране с ценни книжа като репо сделки; както и при изграждане или разпореждане с квалифицирани участия в даден емитент) и за изпълнението на нареждания на нейните професионални клиенти. Разходите, свързани с изпълнението, включват всички разходи, които са пряко свързани с изпълнението на нареждането, включително такси за мястото за изпълнение, таксите за клиринг и сетълмент, както и други такси и възнаграждения, платени на трети лица, обвързани с изпълнение на нареждането.
- Вероятност за изпълнение и сетълмент: Вероятността дадена поръчка да бъде изпълнена на дадено място за изпълнение, се определя до голяма степен от ликвидността на финансовите инструменти, предмет на клиентско нареждане на съответното място. Това може да доведе до предпочитане на едно място за изпълнение пред друго, с цел постигане на пълно изпълнение на клиентско нареждане. Под вероятност за сетълмент, ИП визира риска от проблемен сетълмент при прехвърляне на финансовите инструменти, което от своя страна може да има негативен ефект върху доставянето или плащането. Това може да доведе до предпочитане на място за изпълнение с достъп до система за клиринг пред такова без подобни обезпечителни механизми.
- Бързина на изпълнението: От бързината на изпълнението на клиентските нареждания зависи и цената на финансовите инструменти. ИП отчита този фактор при избора на местата за изпълнение на клиентските нареждания, като може да му отреди и по-голямо значение от цената, например, при сделки за професионални клиенти, които целят придобиването на или разпореждането с квалифицирано участие в даден емитент на финансови инструменти;
- Размер на нареждането: ИП взема предвид и размера на клиентското нареждане, като нареждане с голям за съответния финансов инструмент обем може да окаже влияние върху избора на място за изпълнение, както и върху цената и разходите, свързани с изпълнението му. Така ИП може да избере да изпълни нареждане извънборсово („over the counter“ или „ОТС“) вместо на място на търговия и/или при условия, които са по-неблагоприятни от най-добрите пазарни условия, за да гарантира пълното изпълнение на нареждането;
- Естество на финансовия инструмент: ИП може да прилага различни мерки за постигане на най-добър резултат и в съответствие с различния характер на различните финансови инструменти – например дяловите финансови инструменти могат изискват различен подход от дълговите инструменти;
- Всякакви други фактори, които са релевантни за изпълнение на нареждането на клиента и постигането на най-добър резултат.

При изпълнение на нареждания на клиенти ИП взема предвид относителната значимост на факторите за изпълнение, посочени по-горе съобразно следните критерии:

- Характеристиките на клиента, включително дали е определен като непрофесионален или професионален клиент;
- Характеристиките на нареждането на клиента, включително когато нареждането е свързано със сделка за финансиране с ценни книжа („СФЗК“) с професионален клиент, например репо сделка;
- Характеристиките на финансовите инструменти, предмет на нареждането;
- Характеристиките на местата на изпълнение (ако има повече от едно такова), към които нареждането може да бъде насочено за изпълнение;

При предоставяне на услуги по приемане и предаване на нареждания ИП търси гаранции от избраните други инвестиционни посредници с цел осигуряване прилагането на политика по изпълнение на нареждания, която осигурява прилагането механизми за изпълнение, които могат да осигурят отчитането на горните фактори.

2. Най-добро изпълнение при изпълнение извън място на търговия

Клиентите следва да имат предвид, че в определени случаи ИП разполага с възможност да изпълни нарежданията им извън място на търговия.³ По-специално такъв ще е случаят при изпълнение на клиентски нареждания по отношение на акции, облигации, деривативни финансови инструменти и други инструменти съгласно изискванията на приложимото законодателство.

Във всички случаи при изпълняване на нареждания или вземане на решение за търгуване на финансови инструменти извън място на търговия (ОТС сделки), ИП полага всички необходими, уместни и пропорционални усилия, за да провери коректността (справедливостта) на цената, предлагана на клиента, като събира пазарни данни, използвани при оценката на цената на този финансов инструмент, и при възможност като я сравнява с референтни цени за подобен/ни или съпоставим/и финансов/и инструмент/и. ИП прави това по възприета съгласно вътрешните му правила процедура. Процедурата осигурява, че предложената от ИП цена при изпълнението на всяко нареждане се основава на анализ на наличните към момента на изпълнение външни пазарни данни от собствени, от публично достъпни източници или от независими доставчици на данни (напр. Bloomberg или Reuters).

При ОТС търговия с дългови инструменти (например корпоративни облигации) ИП упражнява контрол върху цената на продукта съгласно приетата методология чрез сравняване с публично или достъпни за него референтни цени за такъв тип дългов инструмент, съобразно характеристиките на съответното клиентско нареждане (включително размера на нареждането). В определени случаи и при наличие на разумни основания за това това може да доведе до значително отклонение на определената цена на продукта от референтната такава.

³ „Място на търговия“ представлява регулиран пазар, многостранна система за търговия („МСТ“) или организирана система за търговия („ОСТ“).

При ОТС търговия с деривативни финансови инструменти ИП ще прилага съответно подхода описан в предходния абзац.

При ОТС търговия с дялови инструменти ИП ще спазва задълженията за търговия с акции, допуснати до търговия на регулиран пазар или търгувани на място на търговия, съгласно чл. 23 от Регламент (ЕС) 600/2014⁴ („MiFIR“) на регулирани пазари, МСТ, от систематични участници или на еквивалентни пазари в държави, които не са от част от Европейското икономическо пространство („ЕИП“), освен ако сделките са несистематични, на *ad hoc* принцип, нерегулярни и редки, или се извършват между приемливи насрещни страни и/или професионални клиенти и не допринасят за процеса на определяне на цените (напр. репо сделки).

III. Информация относно места за изпълнение⁵, на които ИП разчита значително за изпълнение на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти, както и на професионални клиенти при СФЦК

1. Места за изпълнение, на които ИП разчита значително за изпълнение на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти

При предоставяне на услуги по изпълнение на нареждания от името на непрофесионални и професионални клиенти ИП разчита в значителна степен на следните места за изпълнение, съобразно класа търгуван финансов инструмент:

1.1 Капиталови (дялови) инструменти – акции и депозитарни разписки:

- „Българска фондова борса“ АД – за акции, допуснати до търговия на това място на търговия;
- Извънборсов пазар – за акции, емитирани от местни или чуждестранни лица, в допустимите от приложимото законодателство случаи.

1.2 Дългови инструменти:

- „Българска фондова борса“ АД – за облигации (вкл. общински облигации) и държавни ценни книжа, допуснати до търговия на това място на търговия;
- Платформа eBOND на Bloomberg – за български държавни ценни книжа, търгувани на това място на търговия;
- Система ЕСРОТ, уредена съгласно Закона за държавния дълг и Наредба № 5 от 4.10.2007 г. за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа („Наредба № 5“) – за български държавни ценни книжа;
- Извънборсов пазар:
 - за облигации, емитирани от местни лица, включително общински облигации;
 - за облигации, емитирани от чуждестранни лица;
 - за български държавни ценни книжа.

1.3 Деривати върху лихвени проценти:

⁴ Регламент (ЕС) № 600/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012.

⁵ „Места за изпълнение“ на клиентски нареждания са регулиран пазар, МСТ, ОСТ, систематичен участник („СУ“), маркет – мейкър, друг доставчик на ликвидност или субект, който изпълнява в държава, която не е част от ЕИП, функция, сходна с функциите, изпълнявани от някой от тези субекти.

- Извънборсов пазар – за лихвен суап.

1.4 Валутни деривати:

- Извънборсов пазар:
 - за валутен форуърд;
 - за валутен суап;
 - за валутна опция;
 - за валутен фючърс.

1.5 Капиталови деривати:

- Извънборсов пазар – за фючърс върху акции;

1.6 Други инструменти:

- „Българска фондова борса“ АД – за регистрирани права/производни права на акции, дялове от предприятия за колективно инвестиране, сертификати, варанти и компенсаторни инструменти, допуснати до търговия на това място на търговия;
- Извънборсов пазар – за регистрирани права/производни права на акции, дялове от предприятия за колективно инвестиране, сертификати, варанти и компенсаторни инструменти, допуснати до търговия на това място на търговия в допустимите съгласно приложимото законодателство случаи.

Списъкът по-горе не е изчерпателен. ИП може да използва и други места за изпълнение, за които счете че са подходящи съгласно изискванията на Политиката. ИП ще оценява и анализира редовно възможните нови места за изпълнение и ще актуализира списъка с места за изпълнение при спазване на изискванията за проверка и актуализация на Политиката.

2. Места за изпълнение, на които ИП разчита значително при сключване на СФЦК

При сключване на сделки за финансиране с ценни книжа (СФЦК) с професионални клиенти ИП разчита значително на следните места за изпълнение, съобразно класа търгуван финансови инструменти:

- Дългови инструменти:
 - Платформа eBOND на Bloomberg – за български държавни ценни книжа, търгувани на това място на търговия;
 - Система ЕСРОТ, уредена съгласно Закона за държавния дълг и Наредба № 5 от 4.10.2007 г. за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа („Наредба № 5“) – за български държавни ценни книжа;
 - Извънборсов пазар – за български държавни ценни книжа.

3. Места за изпълнение, на които ИП разчита значително за изпълнение на нареждания при предоставяне на услуги по управление на портфейл

Към момента ИП не предоставя активно услуги по управление на портфейл на постоянна основа. В случай че започне да предоставя такива услуги на постоянна

основа, ИП ще измени своевременно настоящото приложение, Политиката и приложенията към нея.

IV. Информация относно факторите, използвани за избор и преглед на местата за изпълнение и относителната важност на всеки фактор

При избора на места за изпълнение, ИП се ръководи от интереса на клиентите си за икономически изгодно, сигурно и надеждно изпълнение. За тази цел ИП взема предвид описаните по-горе фактори за качествено изпълнение, както и допълнителни характеристики на местата за изпълнение, които са от значение за последователното постигане на най-добър резултат при изпълнение на нареждания. По-специално той следи за следните фактори, подредени спрямо тяхната значимост:

- Разходи, които биха се поели от клиента и са пряко свързани с изпълнението, като при извършване на преценката не се вземат предвид собствените такси и комисиони на Инвестиционния посредник;
- Къде съответните финансови инструменти, предмет на нареждането се търгуват в значителни обеми (ликвидност);
- Бързина на изпълнение на нареждането и на сетълмента;
- Има ли Банката директен достъп до съответното място за изпълнение или трябва да използва услугите на трети лица, допуснати до участие на него;
- Достъп до схема за клиринг;
- Наличието на механизми за временно преустановяване или ограничаване на търговията („circuit breakers“) на мястото за търговия;
- Наличието на други системи за гарантиране на непрекъснатост на търговията и обезпечаване на изпълнението на сключените сделки, както и всяко друго обстоятелство, относимо към изпълнението на нареждането.

ИП следи текущо дали местата за изпълнение, включени в Политиката и приложенията към нея, осигуряват възможно най-добрия резултат за клиентите му и дали е необходимо да се направят промени в мерките за изпълнение, като по-специално взема предвид информацията за качеството на изпълнение, публикувана съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2017/576⁶ и Делегиран регламент (ЕС) 2017/575⁷, а когато такава не е налична и всяка друга публично или достъпна за него информация.

V. Информация за инвестиционните посредници, на които ИП разчита значително при предаване за изпълнение или пласиране на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти, както и на професионални клиенти при СФЦК

1. Инвестиционни посредници, на които ИП разчита значително при предаване за изпълнение на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти

Към момента ИП не извършва услуги по приемане и предаване за изпълнение на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти. В случай че започне да

⁶ Делегиран регламент (ЕС) 2017/576 на Комисията от 8 юни 2016 година за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за ежегодното публикуване от страна на инвестиционните посредници на идентификационни данни на местата за изпълнение, както и на информацията относно качеството на изпълнение.

⁷ Делегиран регламент (ЕС) 2017/575 на Комисията от 8 юни 2016 година за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на финансови инструменти по отношение на регулаторните технически стандарти за данните, публикувани от местата за изпълнение.

предоставя такива услуги, ИП ще измени своевременно настоящото приложение, Политиката и приложенията към нея.

2. Инвестиционни посредници, на които ИП разчита значително при предаване за изпълнение на нареждания на професионални клиенти при СФЦК

Към момента ИП не извършва услуги по приемане и предаване за изпълнение на нареждания на професионални клиенти по сделки за финансиране с ценни книжа. В случай че започне да предоставя такива услуги, ИП ще измени своевременно настоящото приложение, Политиката и приложенията към нея.

3. Инвестиционни посредници, на които ИП разчита значително при пласиране на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти в рамките на предоставяне на услуги по управление на портфейл

Към момента ИП не предоставя активно услуги по управление на портфейл. В случай че започне да предоставя активно такива услуги, ИП ще измени своевременно настоящото приложение, Политиката и приложенията към нея.

VI. Описание на мерките за гарантиране на последователно постигане на най-добър резултат при приемане на клиентски нареждания и предаването им за изпълнение от друг инвестиционен посредник

Към момента ИП не извършва услуги по приемане и предаване за изпълнение на нареждания на непрофесионални и професионални клиенти до друг инвестиционен посредник. В случай че започне да предоставя такива услуги, при избора на инвестиционен посредник, до който да предава клиентски нареждания за изпълнение, ИП ще търси гаранции от избрания инвестиционен посредник, например като сключва изрични споразумения с него, с цел осигуряване прилагането на политика по изпълнение на нареждания, която предлага подобна или по-висока степен на сигурност за клиентите от настоящата Политика.

ИП ще следи също така текущо стандартите на изпълнение на такива инвестиционни посредници въз основа на публично или достъпните за него данни, включително данните публикувани в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) 2017/575 и Делегиран регламент (ЕС) 2017/576. Когато установи, че друг инвестиционен посредник е в състояние да предложи по-високо качество на изпълнение на дълготрайна основа, ИП ще оценява възможността за включването му в Политиката съгласно процедурата по проверка и актуализация, заложена в Политиката.

VII. Информация относно изпълнението на нареждания извън място за търговия

ИП изпълнява клиентски нареждания извън място на търговия при сделки с акции, облигации, деривативни финансови инструменти и други инструменти съгласно изискванията на приложимото законодателство.

При този тип сделки, покупката или продажбата на финансови инструменти се извършва извън организиранията места за търговия (регулиран пазар, многостранна система за търговия и организирана система за търговия). ОТС сделките са свързани със специфики, например относително по-слабата регулация на ОТС пазара в сравнение с местата на търговия, особено по отношение на гарантирането на справедлива цена за търговия (доколкото такава цена не се формира на място на търговия), както и от липсата на регулаторни мерки, гарантиращи във всички случаи

сетълмента (например схеми за клиринг), които излагат клиента на по-голям риск, свързан с насрещната страна.

За да адресира тези недостатъци за клиентите си, ИП възприема спрямо вътрешните си правила процедура за определяне и контрол на цената на финансовите инструменти, с които се сключват сделки извън място на търговия (виж секция II, точка 2 от настоящия раздел).

При поискване от клиент ИП предоставя допълнителна информация относно последиците от изпълнението на клиентски нареждания извън място на търговия.

VIII. Предупреждение относно предоставянето на специални инструкции от клиенти

При конкретни инструкции от страна на клиент ИП изпълнява подадено нареждане, следвайки тези инструкции. В този случай инструкциите на клиента дерогират правилата, заложи в Политиката, като се счита, че ИП е изпълнил задължението си да предприема всички достатъчни мерки за постигане на най-добър резултат за своите клиенти, ако е изпълнил нареждането или специфичен аспект на нареждането, следвайки специалните инструкции на клиента. За аспектите, които не са обхванати от клиентски инструкции, ИП ще прилага Политиката.

Клиентите на ИП следва да имат предвид, че всякакви техни конкретни инструкции могат да възпрепятстват ИП да предприеме мерките, предвидени в Политиката за постигане на възможно най-добрите резултати при изпълнението на тези нареждания.

Клиентите трябва внимателно да преценят дали да дадат специални инструкции на ИП или да оставят на ИП да предприеме мерки съобразно Политиката.

С подписване на индивидуален договор за предоставяне от страна на ИП на инвестиционни и/или допълнителни услуги и дейности, свързани с предоставянето на услуги по нареждания, клиентът декларира, че е наясно с последиците от предоставяне на конкретни инструкции от негова страна.

IX. Резюме на процесите по избор на места за изпълнение, контрол и преразглеждане на процеса по изпълнение

1. Резюме на процеса по избор на места за изпълнение, контрол и преразглеждане на Политиката

При избора на места за изпълнение, ИП се ръководи от интереса на клиентите си за последователно постигане на най-благоприятно изпълнение на подадените нареждания. За да постигне икономически изгодно, сигурно и надеждно изпълнение, ИП взима предвид както пазарни (например достъпа на мястото за изпълнение до търгувания инструмент, разходите по транзакциите и ликвидността), така и качествени характеристики на мястото за изпълнение (например достъпа до схеми за клиринг и други системи за уреждане на търговията и изпълнението).

Отдел „Оперативен надзор“ на ИП следи текущо за ефективността на Политиката и за качеството на изпълнение на нарежданията. За тази цел отдел „Оперативен надзор“ следи и оценява редовно, поне веднъж годишно, дали местата за изпълнение, включени в Политиката, осигуряват възможно най-добрия резултат за клиентите на ИП и дали е необходимо да се направят промени в мерките за изпълнение, като по-специално взема предвид информацията за качеството на изпълнение, публикувана съгласно Делегиран

регламент (ЕС) 2017/576 и Делегиран регламент (ЕС) 2017/575, а когато такава не е налична и всяка друга публично или достъпна за него информация.

ИП извършва преглед на Политиката и при всяка съществена промяна, която засяга способността му да продължи да постига последователно най-добрите възможни резултати при изпълнение на нарежданията на своите клиенти, като използва включените в Политиката места за изпълнение, до които предава за изпълнение клиентски нареждания. ИП приема, че е налице съществена промяна, при настъпването на важно събитие, което може да засегне параметрите за най-добро изпълнение, като разходи, цена, скорост, вероятност за изпълнение и сетълмент, размер, естество и всяко друго съображение, имащо значение за изпълнението на нареждането.

2. Резюме на процеса по избор на инвестиционни посредници, контрол и преразглеждане при предаване за изпълнение на клиентски нареждания

Към момента ИП не предлага услуги по приемане и предаване на нареждания до други инвестиционни посредници за изпълнение. Когато ИП реши да сключи съответни договорености с друг инвестиционен посредник и при избора на инвестиционен посредник, на когото да предава за изпълнение клиентски нареждания, ИП прави внимателна преценка на въпросния посредник, на условията на пазара, в който той извършва дейността си, както и следи дали посредникът прилага политика за изпълнение на нарежданията, която осигурява постигането на най-добро изпълнение за клиентите.

Заедно с избора на места за изпълнение ИП ще преразглежда и избора на инвестиционни посредници по реда описан в точка 1 от тази секция, като при установяване на пропуски в Политиката, които пречат на ИП да постига най-добрите резултати за своите клиенти на регулярна основа, ИП ще предприема мерки, с цел констатираните слабости да бъдат отстранени.

X. Информация във връзка с прилагане на различни такси в зависимост от мястото за изпълнение

ИП прилага типизиран подход при определянето на размера на таксите и комисионите по всеки отделен вид финансови инструменти, за които предоставя услуги по приемане, предаване и изпълнение на нареждания. Тези такси и комисиони включват в себе си дължимите на местата за изпълнение, посочени в Политиката и в секция III, точка 1 от настоящия раздел, такси и комисиони по сключване на съответни сделки, дължимите на депозитарни институции такси и комисиони по извършването на сетълмент за сключени сделки, както и разходите на ИП за извършване на дейност във връзка със съответното място на изпълнение, разумен размер на възнаграждение за извършените от ИП услуги, а когато е приложимо ще включват и съответните комисиони на инвестиционни посредници, на които ИП предава нареждания за изпълнение, свързани със сключването на сделки на различни места за изпълнение. В тази връзка може да се окаже така, че за различните места за изпълнение ИП прилага различен размер на такси за предоставяните от негова страна услуги. Тези различни размери на такси ще отразяват различните разноси, които са дължими за сключване на сделки с финансови инструменти и извършване на техния сетълмент на съответните места за изпълнение, както и различните размери на разходите, които ИП следва да направи във връзка с извършване на дейност по отношение на тези различни места на изпълнение.

XI. Информация при предлагане на избор между повече от едно място за изпълнение

Когато са налице повече от едно конкуриращи се места за изпълнение на нареждане за финансов инструмент, ИП взема предвид собствените си комисиони и разходите за изпълнение на нареждането на всяко едно от местата за изпълнение на нареждания, с цел да се оценят и сравнят резултатите, които биха били постигнати за клиента при изпълнение на нареждането на всяко едно от конкурентните места за изпълнение.

В случай че ИП предлага на клиента да избере място за изпълнение, той предоставя ясна, коректна и неподвеждаща информация, за да не се допусне клиентът да избере едно място за изпълнение пред друго само заради по-изгодната ценова политика, която то прилага. По-специално, ИП предоставя на клиента освен информация относно разходите, свързани с изпълнение или предаване за изпълнение на нареждане на конкуриращи се места за изпълнение, и информация за ликвидността, бързината и сигурността на сетълмента на конкуриращите се места, както и други данни, които са от значение за избора на конкретно място за изпълнение от страна на клиента.

XII. Информация относно стимулите, които ИП получава и начислява

ИП не получава стимули (облаги) от местата за изпълнение, които използва, както и не начислява такси на насрещни страни, участващи в съответната сключена сделка с финансови инструменти, нито вземания на участници в сключена сделка с финансови инструменти.

XIII. Информация за сроковете, в които ИП ще предоставя на клиенти данни относно неговите политики и правила, свързани с предоставяните от ИП услуги

В случай че клиент на ИП отправи до него разумно и пропорционално писмено искане за предоставяне на информация от ИП относно неговите политики и правила, свързани с предоставяните от ИП услуги по изпълнение на клиентски нареждания, съответно услуги по приемане на клиентски нареждания и предаването им за изпълнение от друг инвестиционен посредник, и реда за преразглеждането им, ИП ще му предоставя ясна и точна информация в разумен срок спрямо обема и спецификата на искането.

XIV. Допълнителна информация за непрофесионалните клиенти

Непрофесионалните клиенти на ИП следва да имат предвид, че освен в специфични случаи, в които интересът на съответните непрофесионални клиенти налага друго, същият ще изпълнява техните нареждания за сделки с финансови инструменти, съответно ще предава техни нареждания за изпълнение от друг инвестиционен посредник, действайки в техен най-добър интерес, на първо място при отчитане на общата цена, която съответния непрофесионален клиент следва да заплати в резултат от сключените за негова сметка сделки с финансови инструменти. При отчитането на общата цена, дължима за съответната сделка с финансови инструменти, сключена за сметка на съответните непрофесионални клиенти, ИП ще взема предвид общият размер на разходите, дължими във връзка със сключването и сетълмента на съответната сделка с финансови инструменти, включително таксите на съответното място за изпълнение за сключване на сделки с финансови инструменти, таксите за сетълмент, както и таксите и комисионите, които са дължими на ИП за предоставените от него услуги. Непрофесионалните клиенти следва да имат предвид, че посочените такси и комисиони следва да бъдат заплатени от тях, като в определени случаи ИП може да включва

всички дължими разходи за сключване на сделки с финансови инструменти на съответни места за изпълнение в неговата комисиона за съответната услуга.

Клиентите могат да намерят най-актуалните данни за качеството на изпълнение, публикувани в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) 2017/576, за всяко място за изпълнение, посочено в Политиката и приложенията към нея, на интернет страницата на ИП, в секция “Инвестиционен посредник“, като използват следният линк: www.municipalbank.bg.

В) ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ЗАЩИТАТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА НА КЛИЕНТИТЕ

Информация, изисквана съгласно ЗПФИ и чл. 47, параграф 1, буква ж) и чл. 49 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565

I. Начин на съхранение на финансови инструменти и парични средства на клиенти

ИП съхранява клиентските активи (парични средства и финансови инструменти), получени от или предоставени на ИП във връзка с предоставянето или извършването на инвестиционни и/или допълнителни услуги и дейности, по реда, посочен в чл. 44 и 45 от Общите условия.

Клиентът следва да има предвид, че в зависимост от държавата, в която финансови инструменти, съхранявани от ИП, са регистрирани, е възможно сметките, които съдържат тези финансови инструменти, да подлежат на законодателството на юрисдикция, различна от тази на Република България или от тази на друга държава, част от ЕИП. Поради това правата на клиента във връзка с тези инструменти може да се различават от тези, осигурени от българското законодателство или от законодателството на друга държава, част от ЕИП.

Клиентите на ИП следва да имат също така предвид, че държането на финансови инструменти по омнибус сметки е съпроводено от известни недостатъци. В допълнение на описаните в следващата секция недостатъци, то може, например, да затрудни разграничението на финансовите инструменти на даден клиент от тези на други клиенти на ИП. Това може да доведе до риск от изпълнение на задължения на един клиент с финансови инструменти на друг. Държането на финансови инструменти на клиенти по обща сметка на ИП може също така да усложни упражняването на права във връзка с корпоративни събития, произтичащи от такива инструменти, от страна на даден клиент.

II. Критерии за избор на място за съхранение на финансовите инструменти на клиенти

При съхранение на финансови инструменти на клиенти при попечител ИП предприема необходимите мерки, за да осигури, че съответният попечител ще съхранява финансовите инструменти на клиентите на ИП в под/сметки с различно наименование от тези, по които се съхраняват финансови инструменти на ИП (доколкото лицензът на ИП позволява инвестиции във финансови инструменти за собствена сметка).

При избора на попечител за финансовите инструменти на клиентите си и определянето на договорните условия с него ИП полага дължимата грижа и спазва изискванията на приложимото законодателство и добрите пазарни практики. При сключване на договор за съхранението на финансови инструменти на клиенти с

попечител, включително чуждестранен попечител, ИП взема предвид законодателната рамка и установените пазарни практики в юрисдикцията, в която съответният попечител упражнява дейността си, които са свързани със съхранението на активи и биха могли да засегнат неблагоприятно правата на клиентите (напр. учредяване на залози и други тежести върху клиентски активи, уязвимост на активите на клиентите на ИП при несъстоятелност на попечителя). ИП не съхранява финансови инструменти на клиентите си при попечители, които изискват учредяването на обезпечителни права по отношение на финансови инструменти, както и на права на задържане и на прихващане върху клиентски активи, които да позволяват на този попечител да се разпорежда с активите на клиента с цел да събере дългове, несвързани с клиента или предоставянето на услуги на клиента, освен когато това се изисква от приложимото законодателство в юрисдикцията на попечителя, при който ИП съхранява клиентски финансови инструменти, в който случай ИП уведомява засегнатите клиенти за това и рисковете, свързани с това съхранение.

ИП следи също така пазарната репутация на съответния (чуждестранен или местен) попечител с цел свеждане до минимум на риска от загуба или намаляване на активите на клиентите си в резултат на фактори, които не са свързани с приложимото право към дейността на този попечител, като измама, лошо управление, неподходящо водене и съхранение на отчетност и други.

Когато в договора със съответния попечител е предвидено последният да може да съхранява финансови инструменти на клиенти на ИП в определени от него други попечители, ИП следи за описаните по-горе фактори и в юрисдикцията на съответните други попечители, доколкото това е възможно.

При съхранението на финансови инструменти на свои клиенти по омнибус сметки ИП поддържа аналитична отчетност, която му позволява по всяко време да разграничи финансовите инструменти на даден клиент от тези на другите си клиенти. В допълнение на това ИП приема и прилага мерки, съответстващи на приложимото законодателство, добрите пазарни практики и изискванията за полагане на дължима грижа, които да предпазят финансовите инструменти на даден клиент от задържане или продажба с цел изпълнение на задължения на друг свой клиент.

ИП контролира текущо условията на съхранение на финансовите инструменти на клиентите си при избраните за това попечители, като при необходимост предприема мерки за защитата им, включително предоговаря условията на съхранение или премества финансовите инструменти при друг попечител, доколкото това е реално възможно. Въпреки че ИП прилага дължимата грижа за сигурността на финансовите инструменти на клиентите си, които същият съхранява по клиентски под/сметки и клиентски омнибус сметки, никога не може да бъде изключена възможността от евентуална несъстоятелност на избран попечител. В такъв случай клиентите на ИП следва да имат предвид, че поради приложимото законодателство в юрисдикцията на съответния попечител е възможно техните финансови инструменти, държани при него от името на ИП, да не могат да бъдат отделени от тези на други клиенти на ИП и/или масата на несъстоятелността и следователно да не подлежат на специална защита. Държането на клиентски финансови инструменти по клиентски омнибус сметки на ИП може също така за затрудни достъпа им до система за компенсиране на инвеститорите, съответстваща на тази, описана в секция IV от настоящото приложение.

III. Отговорност и обезпечителни права върху активи

Клиентите на ИП следва да имат предвид, че когато техни финансови инструменти са държани от трета страна от името на ИП, същият носи отговорност за действията и бездействията на съответния попечител – трета страна съгласно законовите разпоредбите на приложимото законодателство. ИП, обаче, не носи отговорност за действията и бездействията на съответния централен депозитар на финансови инструменти на клиентите си.

ИП урежда евентуални свои обезпечителни интереси по отношение на съхраняваните активи на клиенти в индивидуалните договори с тях. Депозитарите, при които се съхраняват клиентски активи, могат да имат обезпечителни интереси, право на задържане или право на прихващане по отношение на тези клиентски инструменти или средства, като ИП ще уведомява клиентите си във всеки отделен случай, в който такъв интерес или право бъдат учредени.

IV. Информация за схемата за компенсиране на инвеститори, която се прилага относно дейността на ИП

С оглед на извършване на дейността си, при спазване на изискванията на приложимото законодателство, ИП прави вноски във Фонда за компенсиране на инвеститорите.

Фондът за компенсиране на инвеститорите осигурява изплащане на компенсация на клиентите на ИП в случаите, когато ИП не е в състояние да изпълни задълженията си към клиентите поради причини, пряко свързани с неговото финансово състояние, включително в случаи на открито производство по несъстоятелност или отнет лиценз за извършване на дейност като инвестиционен посредник.

Фондът изплаща компенсация на всеки клиент в размер на 90 на сто от стойността на вземането, но не повече от 40 000 лв.

Не се изплаща компенсация на:

- членовете на управителния и контролния орган, прокуристите, регистрирания одитор, лицата, които притежават пряко или непряко 5 или над 5 на сто от гласовете в общото събрание на ИП, които могат да го контролират или които принадлежат към същата група, както и на съпрузите, роднините по права линия без ограничения, по съребрена линия до втора степен включително и по сватовство до втора степен включително на посочените лица;
- инвестиционните посредници;
- кредитните институции;
- застрахователите;
- пенсионните и осигурителните фондове;
- колективните инвестиционни схеми, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове, управлявани от лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, и дружествата със специална инвестиционна цел;
- държавата, общините, държавните институции, Фонда за компенсиране на инвеститорите, Фонда за гарантиране на влоговете в банките и Гаранционния фонд по чл. 518 от Кодекса за застраховането;

- инвеститорите, които са се възползвали от обстоятелства, свързани с ИП и довели до влошаването на финансовото му състояние, както и на инвеститорите, допринесли за това състояние;
- други професионални клиенти по смисъла на пар. 1, т. 10 от ДР на ЗПФИ.

Не се изплаща компенсация и за вземания, възникнали от и/или свързани със сделки и действия, представляващи "изпиране на пари" по смисъла на Закона за мерките срещу изпирането на пари, ако деецът е осъден с влязла в сила присъда.

Г) ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И РИСКОВЕТЕ, СВЪРЗАНИ С ИНВЕСТИРАНЕТО В ТЯХ

Информация изисквана съгласно чл. 48 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 и чл. 71, ал. 2, т. 2 и ал. 4 от ЗПФИ

I. Въведение

Преди всяка инвестиция във финансови инструменти клиентите на ИП трябва да обмислят внимателно правните последствия и икономическите рискове, свързани с нея. Клиентите трябва също така да вземат предвид данъчните и счетоводните последици от сключването на дадена сделка. Във всеки случай клиентите на ИП трябва да избягват встъпването в сделки, ако не разбират естеството на транзакцията и съответния финансов продукт, както и степента на инвестиционен риск и вероятността от потенциални загуби, които поемат.

Настоящото приложение има за цел да информира клиентите на ИП за същността на финансовите инструменти, с които те могат да сключват сделки чрез посредничеството на ИП, както и за някои от рисковете, които могат да доведат до потенциални загуби за клиента. Клиентите на ИП, обаче, не бива да ограничат информацията си за инвестирането във финансови инструменти до това приложение, тъй като то не е подходящо да предостави задълбочена и цялостна картина на всички вероятности и рискове, произтичащи от сключването на сделки на капиталовите пазари.

Приложението включва информация за рисковете, свързани със сключването на сделки с акции; права при увеличението на капитала на емитенти и сходни инструменти; акции/дялове на предприятия за колективно инвестиране в прехвърляеми ценни книжа; акции/дялове на борсово търгувани фондове; облигации, включително конвертируеми облигации; и инструменти на паричния пазар.

II. Общи рискове при инвестирането във финансови инструменти

Инвестирането във финансови инструменти е съпроводено от категории риск, присъщи за всички видове финансови инструменти. Те включват, но не се ограничават до:

- **Валутен риск:** ако инвестицията е деноминирана във валута, различна от тази, в която е направена първоначалната инвестиция на клиента, възвращаемостта може да бъде намалена или да бъдат направени загуби поради настъпили валутни колебания;
- **Правен риск:** в случай на промяна в нормативната уредба, която урежда условията на дадена инвестиция, и по-специално в условията, при които инвестицията се държи или търгува, могат да възникнат допълнителни разходи за клиента, а в крайни случаи и загуба на направената инвестиция;

- **Правен риск в други юрисдикции:** инвестиции във финансови инструменти, регистрирани или държани в други юрисдикции, могат да подлежат на различна или понижена защита от тази предлагана от българското законодателство;
- **Данъчен риск:** промяна в данъчното законодателство (напр. въвеждането на нови или увеличаване размера на съществуващи данъци) също може да доведе до реализиране на загуби от клиента;
- **Риск, свързан с насрещната страна:** неплатежоспособността на всяко лице, което действа като насрещна страна по сделка с финансови инструменти (или по друг начин участва в предоставянето или извършването на инвестиционни и/или допълнителни услуги и дейности), може да доведе до загуба за клиента. В случай на неплатежоспособност на ИП или такава на брокери или други лица, участващи в сделка на клиента, това може да доведе до ликвидация или закриване на позиции без съгласието на клиента
- **Риск, свързан с трета страна:** при някои видове сделки с финансови инструменти може да е необходимо взаимодействието с трета страна (напр. депозитарна институция, попечител или пазарен оператор). В случай на неизпълнение или неплатежоспособност на тази трета страна, клиентът може да бъде изложен на риск от забавяне или осуетяване сключването на сделката, както и от загуба на инвестицията си, включително на съхранявани негови финансови инструменти и/или парични средства;
- **Риск, свързан с използването на ливъридж:** използването на ливъридж или финансирането на сделка чрез заемане на капитал от трета страна, е практика, която може да се използва при сделки с всички видове финансови инструменти и която цели увеличаване на потенциалната възвращаемост за инвеститора при успех на съответната инвестиция. Използването на зает капитал позволява инвестирането на повече средства в инвестиция, която потенциално обещава особено висока доходност. В случай на реализиране на тази доходност, инвеститорът (заемател) ще е в състояние да погаси поетия заем, реализирайки печалба от разликата между дължимата лихва по заема и постигнатата доходност от успешната инвестиция.

Тази практика обаче носи със себе си съществени рискове. В случай че инвестицията не донесе обещаната доходност или дори донесе пълна загуба за инвеститора, последният ще загуби не само инвестирания собствен капитал, но ще трябва да заплати и сумите по поетия заем, включително лихвата по него, което ще го постави в по-неблагоприятна позиция дори от инвеститор, финансирал инвестицията изцяло със собствени средства.

Поради това инвестициите с използване на ливъридж **не са подходящи** за непрофесионални, професионални и институционални инвеститори, които целят постигането на равномерна доходност чрез поемане на умерен инвестиционен риск и/или не притежават професионална подготовка и опит, както и необходимата способност да носят потенциалните загуби, свързани с тази стратегия за инвестиране.

ИП не препоръчва на такива инвеститори използването на ливъридж при инвестирането във финансови инструменти.

- **Риск от измами:** при инвестиране в някои финансови инструменти, по-специално нови и иновативни финансови инструменти, съществува опасност от измами, които могат да доведат до частична или пълна загуба на инвестицията.

III. Рискове, свързани с инвестирането в конкретни финансови инструменти

Инвестирането в различни финансови инструменти е свързано с различни рискове. В допълнение на факторите, посочени в секция II по-горе, клиентите на ИП следва да имат предвид следните и особености на финансовите инструменти, с които те могат да търгуват чрез посредничеството на ИП.

1. Акции

Акциите са дялови инструменти, т.е. притежателят на акцията има съответен дял от капитала на съответното дружество, издало акциите (емитент). Има различни класове акции, които могат да дават различни права на притежателя си. Най-често срещаните акции – обикновените – дават право на глас в Общото събрание на акционерите, право на дивидент и право на ликвидационна квота при ликвидация на дружеството. Съществуват още привилегирани акции, които обикновено дават право на гарантиран дивидент, но съгласно българското законодателство, а често и съгласно законодателство на държава, различна от Република България, не дават право на глас на притежателя им в Общото събрание на акционерите. Всички притежатели на акции от един и същи клас имат еднакви права, пропорционални на броя на притежаваните акции. Акциите могат да бъдат налични или безналични. Когато са безналични, те съществуват като електронен запис в регистъра на депозитарната институция.

В допълнение на рисковете посочени в секция II по-горе търгуването с акции може да бъде свързано с рискове, които включват но не се ограничават до:

- **Риск на емитента:** купувачът на акции не отпуска парични средства на дружеството, а става собственик на част от неговия капитал. По този начин той участва в неговото развитие и споделя възможностите за печалби и загуби. Това затруднява прогнозирането на доходността от такава инвестиция. В краен случай емитентът може да изпадне в несъстоятелност, което вероятно би довело до загуба на направената от акционера инвестиция;
- **Ценови риск:** цените на акциите могат да бъдат подложени на непредвидими колебания, което води до риск от загуба. Увеличаването и спадането на цените в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план е непредсказуемо, поради което е трудно да се определи продължителността на настъпило увеличение или спад. Цените на акциите се влияят както от общия пазарен риск, така и от специфичния риска, свързан с емитента;
- **Дивидентен риск:** дивидентът или доходността на акция зависи главно от доходите на емитента и от политика му, свързана с разпределяне на дивиденди. В случай на ниски печалби или загуби, стойността на разпределяните дивиденди може да бъде намалена или изобщо да не бъдат разпределени дивиденди;
- **Пазарен риск:** цената на дадена акция и ликвидният риск могат да бъдат засегнати и от фактори, свързани с общите пазарни условия, както по положителен, така и по отрицателен начин. Общите пазарни условия засягат всеки емитент и бранш по различен начин в зависимост от естеството и размера на емитента и неговата

дейност и общата пазарна конюнктура. Поради това развитието на инвестиция в акции не може да бъде изолирана от общото развитие на пазара;

- **Ликвиден риск:** продажбата или разпореждането по друг начин с държани от клиент акции може да бъде засегнато от ликвидността на конкретната акция, като в негативен план това може да доведе до продажба на цена, която не отговаря на очакванията или желанията на клиента (напр. акциите могат да се окажат неликвидни или трудно продаваеми поради ограничената търговия с тези акции на място на търговия или наличието само на едно място на търговия);
- **Риск от разводняване на участието:** при извършване на увеличение на дружествения капитал емитентът може да емитира нови акции, което от своя страна може да намали пропорционалния дял на участието на досегашните акционери в капитала на емитента, както и да доведе до намаление на размера на дивидента от притежаваните акции;
- **Прекратяване на регистрацията:** дори и акциите да са търгувани на място на търговия емитентът може да не е задължен да поддържа тази регистрация. При определени условия съгласно изискванията на дадено законодателство и правилника на съответното място на търговия регистрацията на акциите може да бъде прекратена, което в общия случай ще ограничи ликвидността и намали стойността им.

Инвестирането в акции е подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. Инвестицията в акции е неподходящо за инвеститори, които желаят капиталова сигурност за инвестицията си, не са готови да поемат никакъв инвестиционен риск и желаят да получават гарантирана периодична доходност от нея.

2. Права при увеличението на капитала на емитенти и сходни на тях инструменти (напр. варанти)

Правата при увеличаването на капитала на емитенти са ограничени във времето финансови инструменти, даващи право за записване на определен брой акции във връзка с взето решение за увеличаване на капитала на публично дружество. Те гарантират равнопоставеността на акционерите при увеличение на капитала на емитента и имат за цел да защитят съществуващите акционери от разводняване на участието им в емитента. Доходността на тези права зависи от очакваната доходност по акциите, за които се отнасят. В общия случай търговия с тези права се извършва на мястото на търговия, на което се търгуват и акциите на съответния емитент. Подобни характеристики притежават и други срочни финансови инструменти като вариантите. Тъй като стойността на правата при увеличаване на капитала зависят от развитието на акциите, които могат да бъдат придобити при упражняване на правата, те са изложени на рисковете посочени в т. 1 от настоящата секция. В допълнение на тях, правата съпроводени и от следния:

- **Риск от загуба на инвестицията:** правото на записване е неизменно ограничено във времето. Ако то не се упражни от притежателя му в рамките на определения в условията на увеличението на капитала срок, правото погива, а клиентът губи направената инвестиция, като потенциално носи и допълни разходи като комисиони или други такси по придобиването на правата.

Инвестирането в права при увеличение на капитала на емитенти, варанти и други подобни инструменти е подходящо, съответно неподходящо за видовете инвеститори, посочени в т. 1 по-горе за инвестирането в акции.

3. Акции/дялове в предприятия за колективно инвестиране в прехвърляеми ценни книжа („ПКИПЦК“)

ПКИПЦК са организирани като акционерни дружества или договорни фондове и представляват колективни инвестиционни схеми от „отворен тип“. Те подлежат на законово установени инвестиционни ограничения, като могат да инвестират единствено в определени активи (напр. прехвърляеми ценни книжа, инструменти на паричния пазар, дялове на други ПКИПЦК, определени деривативни инструменти). ПКИПЦК имат задължението да емитират (издават) акции/дялове и да изкупуват обратно издадените от тях акции/дялове при определени условия и по стриктно изчислявани и редовно обявявани цени, като по този начин предоставят ликвидност за емитираните от тях финансови инструменти и създават благоприятни условия за инвестиране или прекратяване на инвестицията в ПКИПЦК.

В допълнение на рисковете, описани в секция II по-горе, инвестирането в акции/дялове от ПКИПЦК е свързано със следните рискове:

- **Пазарен риск:** стойността на участието в ПКИПЦК зависи от стойността на притежаваните от него активи. Ако общите пазарни условия се влошат, това ще доведе и до влошаване на стойността на направената инвестиция;
- **Ликвиден риск:** ПКИПЦК може да не е в състояние да ликвидира активите си и да върне средства на инвеститорите в рамките на обратно изкупуване на акции/дялове в случай на ниска ликвидност на пазара като цяло или в конкретния сектор, в който ПКИПЦК инвестира. Текущите разходи за обслужването на тези инвестиции могат да доведат до увеличаване на загубите или до намаляване на печалбата за инвеститорите във фонда;
- **Риск, свързан с държави, в които ПКИПЦК инвестира:** стойността на чуждестранната инвестиция може да намалее поради политически промени или нестабилност в страната, в която е направена инвестицията;
- **Валутен риск:** ако инвестициите във фонда са деноминирани във валута, различна от тази, в която е направена първоначалната инвестиция на инвеститора, възвръщаемостта може да бъде намалена (или понесени загуби) поради валутни колебания;
- **Риск от насрещната или трета страна:** неплатежоспособността на всяка страна, която предоставя услуги на ПКИПЦК, като съхранение на активи, или встъпва като насрещна страна на ПКИПЦК в сделка с деривати или други инструменти, може да изложи ПКИПЦК на финансова загуба;
- **Риск, свързан с инвестирането в деривати:** ПКИПЦК може да използва деривативни инструменти като фючърси, опции, форуърдни договори и суапове с цел да подобри възвръщаемостта на инвестициите за инвеститорите. Макар че това потенциално може да доведе до повишаване на активите на ПКИПЦК, то може да доведе и до значителни загуби;
- **Операционен риск:** инвестицията във ПКИПЦК може да включва операционни рискове, произтичащи от широк спектър от възможни оперативни грешки, включително отказване на системите, човешки грешки или външни събития, както и

грешки, причинени от доставчици на услуги като управляващото дружество, които да повлияят негативно на стойността на активите на ПКИПЦК и/или на способността му да извършва обратно изкупуване в рамките на оперативната си програма;

- **Риск от ограничена диверсификация:** тъй като ПКИПЦК могат да инвестират само в определени активи, те са силно изложени на пазарните условия, засягащи тези инвестиции;
- **Ограничения за записване и разпореждане:** в зависимост от условията на ПКИПЦК записването на или разпореждане с акции/дялове в съответния ПКИПЦК може да подлежи на ограничения или условията, при които се извършва, могат да бъдат променени (като напр. въвеждане или промяна на срок за уведомяване, въвеждане на минимални или максимална сума, въвеждане или промяна на изходна такса);
- **Риск при задължително обратно изкупуване:** При възникване на определени условия (напр. отнемане на лиценза на управляващото дружество за организиране и управление на ПКИПЦК) може да се извърши задължително обратно изкупуване на акциите/дяловете на ПКИПЦК, съответно до ликвидация на ПКИПЦК, което да доведе до реализиране на загуби за инвеститорите;
- **Риск, свързан с представянето на ПКИПЦК:** не може да гарантира, че всеки аналитичен модел или инвестиционна стратегия, използвани от ПКИПЦК, ще се окажат правилни, както и че оценките на краткосрочните или дългосрочните перспективи на неговия портфейл, ще се окажат точни;
- **Промени в портфейла:** съставът на инвестиционния портфейл на ПКИПЦК може да се променя периодично. Такива промени могат също да окажат влияние върху неговото представяне.

Инвестирането в акции/дялове на ПКИПЦК е подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. Инвестицията в акции/дялове от ПКИПЦК е неподходяща за инвеститори, които желаят капиталова сигурност за инвестицията си, не са готови да поемат дори умерен инвестиционен риск и желаят да получават гарантирана периодична доходност от нея.

4. Борсово търгувани фондове („Exchange traded funds“ или „ETFs“)

ETFs представляват фондове, които съчетават от една страна характеристиките на фондове от отворен тип като ПКИПЦК и от друга тези на фондовете от затворен тип, при които възможността за записване на и разпореждане с акции/дялове на фонда е силно ограничена. Подобно на ПКИПЦК, ETFs извършват емитиране и обратно изкупуване на акции/дялове и съответно имат променлив капитал, но за разлика от тях, емитирането и обратното изкупуване се извършва на големи пакети и съответно е достъпно предимно за институционални инвеститори, които от своя страна могат да предлагат на дребно акциите/дяловете на регулирани пазари, на които те са допуснати за търговия. Обикновено, някои от тези институционални инвеститори са и маркет-мейкъри на акциите/дяловете на ETFs. Тази практика компенсира на пръв поглед намалената ликвидност на акциите/дяловете на ETFs е сравнение с тези на ПКИПЦК.

Типично ETFs следват т. нар. „пасивна стратегия на управление”, т.е. те инвестират набраните средства по предварително зададени в проспектите им правила и критерии, а не според субективни инвестиционни решения на фонд мениджърите. Обикновено

ETFs се конструират така, че да следват движението на пазарната цена на определен базов актив, който може да бъде борсов индекс, борсово търгувана стока (петрол, метали, зърно и т.н.), валута или кошница от такива активи, както и движението на акциите на компании от определен икономически отрасъл. Това дава възможност на инвеститорите косвено да постигнат широка диверсификация, разпростираща се върху страни и региони от целия свят, както и върху различни класове активи.

Друга характеристика на ETFs е това, че нетната стойност на активите на една акция/един дял от съответния ETF се публикува на съответните места на търговия в реално време на малки интервали. По този начин инвеститорите получават достоверна информация за пазарната цена на тези акциите/дяловете.

Рисковете, свързани с инвестирането в ETFs, до голяма степен се припокриват с тези при инвестиране в ПКИПЦК (вж. т. 4 по-горе). В допълнение на тях клиента следва да има предвид следните:

- **Оперативен риск:** специфичен оперативен риск при управлението на ETF, произтича от пасивната му инвестиционна стратегия. В случай че управляващото дружество на съответен ETF не успее да следи достатъчно прецизно неговия базисен актив, това може да доведе до по-слабо представяне на фонда в сравнение на съответния базисен актив. Такава неточност може да е резултат, както от грешка на съответния мениджър, така и от нормативни, инвестиционни или фактически ограничения;
- **Ликвиден риск:** предвид факта, че често само институционални инвеститори могат да извършват записване и разпореждане с акции/дялове на даден ETF на първичния пазар, съществува риск от по-ниска ликвидност за останалите инвеститори, в случай че не е установена ликвидна търговия с акциите/дяловете на този ETF на местата за търговия, на които са допуснати за търговия.

Инвестирането в акции/дялове на ETFs е подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. Инвестицията в акции е неподходяща за инвеститори, които желаят капиталова сигурност за инвестицията си, не са готови да поемат дори умерен инвестиционен риск и желаят да получават гарантирана периодична доходност от нея.

5. Дългови инструменти

Дълговите финансови инструменти се различават от дялови инструменти като акциите с това, че инвеститорът не придобива участие в техния емитент. На практика инвеститорът отпуска на емитента заем и по този начин става негов кредитор. По този начин инвеститорите получават известна защита на инвестирания капитал, като са изложени основно на риск от неплатежеспособността на емитента. ИП ще уведомява клиентите си в случаите, в които даден дългов инструмент включва капиталова гаранция или капиталова защита, включително в случаите, в които е предоставена от трето лице, с предоставяне на подходяща информация за обхвата и естеството на тази капиталова гаранция или капиталова защита. Дълговите инструменти са свързани с поемането на по-малък риск в сравнение с дяловите инструменти.

Инвестирането в дългови инструменти, емитирани от банки и инвестиционни посредници, установени в Европейския съюз, е свързано и с допълнителен риск. Поспециално емитентът може да бъде подложен на оздравителни мерки съгласно Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници или друго аналогично законодателство на друга държава членка на

Европейския съюз, с цел избягване на неговата несъстоятелност. В този случай компетентният орган за реструктуриране (напр. Българската народна банка за банки в Република България) може да изиска правата на инвеститорите в дадени дългови инструменти да бъдат редуцирани изцяло или частично, да бъдат преобразувани в собствен капитал на емитента, да бъдат промени условията на емисията (напр. дата на падежа или платими лихвени проценти) или бъдат преустановени плащанията по нея.

5.1. Облигации

Облигациите са прехвърляеми дългови инструменти, емитирани най-често от дружество (корпоративни облигации) или държавен или общински орган (напр. държавни ценни книжа и общински облигации). Те се записват от инвеститори срещу внасяне на парична сума, представляваща определената в условията на емисията емисионна стойност, и им дават право на парични плащания под формата на главница и лихва. Лихвените плащания по облигации могат да бъдат: (i) фиксирани за цялата продължителност на емисията, включително при сконтови облигации или (ii) променливи и често свързани с референтни лихвени проценти (например EURIBOR или LIBOR).

В допълнение на рисковете, посочени в секция II по-горе, инвестициите в облигации могат да включват и други рискове, които включват, но не се ограничават до:

- **Риск на емитента:** емитентът може временно или трайно да се окаже неспособен да извършва плащания по дължимите лихви или да изплати задълженията си при падежиране на емисията. Платежоспособността на даден емитент може да се промени поради редица фактори, включително свързани с емитиращото дружество, икономическия сегмент, в който то упражнява дейността си, както и политическото и икономическото положение на страна, в която то е установено. Влошаването на платежоспособността или кредитния рейтинг на емитента ще повлияе негативно и на цената на издадените от него облигации на място на търговия, на което те се търгуват;
- **Лихвен риск:** Несигурността по отношение на движението на лихвените проценти означава, че инвеститорите в облигации с фиксиран лихвен процент ще пропуснат възможността от печалба при покачване на референтни лихвени проценти. Съответно стойността на тези облигации на място на търговия, на което те се търгуват, ще се понижи. Колкото по-дълъг е матуритетът на емисията и колкото по-нисък е фиксираният лихвени процент, толкова по-голяма е чувствителността на облигациите с фиксиран лихвен процент към повишаване на пазарните лихвени проценти. Обратно, инвеститорите в облигации с плаващ лихвен процент рискуват да загубят от понижаване на съответните референтни лихви в сравнение с инвеститори в облигации с фиксирани лихви;
- **Риск от ранно погасяване:** емитентът на облигации може да включи в условията на емисията клауза, позволяваща ранното погасяване на облигациите при настъпването на определени условия или по преценка на емитента (т.нар. „кол опция“ или „call option“). Такова ранно погасяване може да доведе до промяна на очаквания доход и на продължителността на инвестицията;
- **Ликвиден риск:** Облигациите са изложени на подобен ликвиден риск като акциите (вж. т. 1 по-горе). В допълнение на това, в случай че облигациите не са търгувани на място на търговия или няма пазар за подобен инструмент, клиентът ще бъде

затруднен или изобщо няма да е в състояние да напусне тази инвестиция преди падежа;

- **Прекратяване на регистрацията:** Облигациите са изложени на подобен риск от прекратяване на регистрацията като акциите (вж. т. 1 по-горе).

В зависимост от конкретните условия на съответната емисия, по-специално размера на главницата за брой облигация и структурата на лихвата, инвестирането в облигации може да бъде подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. То не е подходящо за инвеститори с висок рисков апетит и такива, търсеци доходност високо над средната.

5.2. Държавни ценни книжа („ДЦК“)

ДЦК са облигации, емитирани от държавен орган (в Република България - Министерство на финансите). В повечето юрисдикции ДЦК са предмет на специална нормативна уредба и подлежат на особени режими на емитиране и търговия в сравнение с други видове облигации, например корпоративните облигации.

В сравнение с последните ДЦК притежават и още една характерна особеност. Поради факта, че този вид облигации е гарантиран от съответната държава-емитент, ДЦК притежават значително занижен Риск на емитента. В общия случай и при липса на изключителни обстоятелства в съответната държава-емитент инвестицията в ДЦК може да се счита за лишена от подобен риск.

Въпреки това инвестицията в ДЦК не е напълно лишена от рискове. Характерните за всички видове облигации рискове и по-специално тези, свързани с търговията със съответния инструмент (вж. т. 5.1. по-горе), могат да повлияят и на резултатите от инвестиция в ДЦК.

В зависимост от конкретните условия на съответната емисия, по-специално размера на главницата за брой ДЦК и структурата на лихвата, инвестирането в ДЦК може да бъде подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. То не е подходящо за инвеститори с висок рисков апетит и такива, търсеци доходност високо над средната.

5.3. Ипотечни облигации

Ипотечните облигации са финансови инструменти, емитирани от банки и обезпечени с портфейл от ипотечни кредити, които в общия случай са отпуснати от банката-емитент. Поради наличието на обезпечение за погасяването на дължимите суми по емисията от страна на банката-емитент, ипотечните облигации са свързани с по-нисък Риск на емитента в сравнение с обикновените, необезпечени облигации (вж. т. 5.1. по-горе).

Въпреки това останалите рискове, посочени за облигациите в т. 5.1. по-горе, са характерни и за инвестицията в ипотечни облигации. В допълнение на тях клиентът следва да вземе предвид и следните рискове:

- **Риск, свързан със секюритизацията:** обезпечаването на задълженията по емисия ипотечни облигации с портфолио от ипотечни кредити носи със себе си риск, свързан с изготвянето и структурирането на това портфолио. Поради големия брой ипотечни кредити „връзани“ заедно в съответния портфейл, може да е трудно за клиента да прецени, доколко кредитният рейтинг на съответния портфейл

съответства на качеството (ликвидността) на вземанията по кредитите, съответно ипотечираните имоти, участващи в портфейла;

- **Риск, свързан с реализирането на обезпечението:** реализирането на обезпечението при невъзможност на емитента да изпълни задълженията си по емисията ипотечни облигации може да е свързано с рискове, в случай че вземанията по кредити, съответно ипотечираните имоти, участващи в портфейла, притежават лош кредитен рейтинг и следователно не са в състояние да покрият тези задължения;
- **Риск от ограничена диверсификация:** рискът, свързан с реализиране на обезпечението по емисия ипотечни облигации, посочен в предходната подточка, може да бъде допълнително повишен в условията на криза на пазара за недвижими имоти, в който случай стойността на обезпечението може драстично да намалее.

В зависимост от конкретните условия на съответната емисия, по-специално размера на главницата за брой облигация, структурата на лихвата, както и структурата на обезпечавания ипотечен портфейл инвестирането в ипотечни облигации може да бъде подходящо както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни, като във всеки случай тези клиенти следва да разполагат с необходимите знания и/или опит, за да могат да оценят качеството на предлаганото обезпечение. То не е подходящо за инвеститори с висок рисков апетит и такива, търсещи доходност високо над средната.

5.4. Конвертируеми облигации

Тези инструменти са облигации, които могат да бъдат превърнати в акции на техния емитент по избор на облигационера или емитента, и са свързани с по-висок риск от обикновените облигации. В допълнение към риска, описан в т. 3.1. по-горе, инвестициите в конвертируеми облигации могат да бъдат изложени на следните рискове:

- **Риск, свързан с конвертируемостта:** тъй като тези облигации включват възможността да бъдат преобразувани в дялов инструмент, клиента следва да разгледа ефекта от евентуално преобразуване върху доходността от инвестицията предвид дивидентния риск, свързан с акциите (вж. т. 1 по-горе);
- **Дялови рискове:** при упражняване на правото за конвертиране притежателите на тези инструменти са изложени и на другите рискове, свързани с инвестирането в акции (вж. т. 1 по-горе);
- **Риск, свързан с начина на извършване на конвертирането:** съгласно условията на емисията конвертирането на облигациите в акции може да бъде възможно само през определени периоди от време и може също така да бъде предмет на определени други условия. Това може да означава, че притежателят няма да е в състояние да упражни правото си на конвертиране в най-изгодното време, което може да доведе до намалена печалба или увеличаване на загубите.

Инвестирането в конвертируеми облигации е подходящо за както за непрофесионални, така и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни. Те обаче не са подходящи за инвеститори, които не притежават рисковия апетит за инвестиране в акции.

6. Извънборсови деривати

Деривативните финансови инструменти представляват договори между две страни за размяна на плащания, изчислени въз основа на базов актив, лихвен процент или индекс. Дериватите могат да се търгуват както извънборсово („over the counter“ или „ОТС“), така и на място на търговия („exchange traded“).

Общи за всички извънборсови деривати са следните видове риск:

- **Пазарен риск:** тъй като дериватите се оценяват въз основа на базов актив, клиентът е изложен на пазарните рискове, които засягат базовия актив. Икономическата полза от сделката с деривати може да не е идентична с икономическата полза, свързана с притежаването на базовия актив, и може да подлежи на корекция в цената в резултат на таксите или комисионите по сделката, както и на разходите за финансиране, хеджиране или предсрочно прекратяване на инвестицията. Включването в договора на т.нар. „stop loss“ или „stop limit“ клаузи, предназначени да ограничат загубите на клиента до предварително уговорено ниво чрез закриване на дадена позиция, може да не бъдат ефективни, ако пазарните условия затрудняват закриването на позицията;
- **Риск от насрещната страна:** когато сделката с деривати не подлежи на клиринг и изпълнението на задълженията по нея не е обезпечено по друг начин, клиентът е изложен на кредитния риск на другата страна (ИП). Клиентът може да загуби цялата си инвестиция, в случай че ИП изпадне в несъстоятелност;
- **Загуба на инвестицията:** при инвестирането в деривати е възможно клиентът да трябва да заплати предварително дадена сума (премия), но да не получи икономически еквивалент или каквато и да било друга икономическа полза от трансакцията. Това би бил случаят, например, ако към датата на изтичане на срока за упражняване на закупена от клиента опция, упражняването не е икономически изгодно за него и той предпочете да не се възползва от правата си по опцията;
- **Неограничена загуба:** загубите по някои деривати могат теоретично да бъдат неограничени. В контекста на лихвения или валутния суап, когато плаващият лихвен процент или валутният курс се повишават, загубата на клиента също ще се увеличи, ако клиентът е задължен да извършва плащания въз основа на този лихвен процент или носи валутния риск по сделката;
- **Риск, свързан с използването на ливъридж:** Дериватите могат да бъдат сключвани и при използването на ливъридж. В този случай е възможно дори сравнително малко движение на стойността на базовия актив или друг договорен фактор да доведе до непропорционално голямо движение (както неблагоприятно, така и благоприятно) в сумата, платима между страните по сделката;
- **Правен риск:** Ако дадена страна по сделката изпадне в неизпълнение и сделката бъде прекратена, възможността да се възстанови (част от) стойността на трансакцията може да зависи от успешното извършване на нетиране на насрещни задължения от трансакции, сключени между страните. Ако клаузите за нетиране не са признати в юрисдикцията на правото, управляващо договора, може да възникнат загуби.
- **Риск, свързан с обезпечението:** Страните по договори за деривати често са задължени да предоставят обезпечение, за да намалят експозицията си едни към други. Ако пазарът се развива противно на неговата позиция, клиентът може да бъде

задължен да плати значително допълнително обезпечение в кратък срок („margin call“). Непредоставянето на обезпечение може да доведе до прекратяване на договора и закриване на отворената позиция, което може да доведе до загуба.

Няма гаранция, че обезпечението, предоставено от клиента, няма да бъде реализирано поради настъпване на обезпечено събитие. Когато обезпечението се държи от трето лице-попечител, връщането на това обезпечение е изложено и на кредитния и оперативен риск на третото лице-попечител;

- **Риск, свързан с базовия актив:** Когато сделка с деривати е сключена с цел хеджиране на ценови или друг риск, произтичащ от притежанието на даден базов актив, структурата на деривата може да не неутрализира напълно риска, свързан с представянето на базовия актив, което да доведе до остатъчен риск, свързан с базовия актив;
- **Оперативен риск:** Съществува риск от това да възникнат загуби поради неефективността на процесите и системите, използвани при наблюдението на сделки с деривати, особено свързани с изчислението и извършването на плащания или физическа доставка, упражняването на права преди изтичане на срока за това (напр. при опции), наблюдението и извършването на уведомления за съществени събития по сключена сделка;
- **Риск, свързан с физическата доставка:** Ако клиентът е сключил деривативна сделка, подлежаща на физически сетълмент, същият може да бъде задължен да достави/ приеме доставката на съответния базов актив по сделката. При деривати върху стоки и суровини това може е свързано с мобилизирането на значителен оперативен ресурс от страна на клиента.
- **Предсрочно прекратяване:** Сделките с деривати могат да бъдат предсрочно прекратени при настъпване на предварително уговорени събития („events of default“; напр. неизпълнение, настъпване на несъстоятелност, висша сила, данъчни събития и др.) или при извънредни събития, свързани с базовия актив (напр. делистинг на базовия актив при опции, турбуленции на пазара, прекратяване на индекс и др.). Тези събития могат да бъдат извън контрола на клиента и – в зависимост от стойността на отворените позиции по сделката – да доведат до задължение за извършване на значителни плащания от/към клиента. Клиентът може да трябва да направи значителни разходи (напр. плащане на такса за предсрочно прекратяване) и/или да не е в състояние да сключи заместваща сделка.
- **Ликвиден риск:** Договорите за деривати, които не подлежат на клиринг, могат да бъдат изменяни или прехвърляни само съгласно техните условия и/или със съгласието на страните. Когато за прехвърлянето или прекратяването на дадена сделка се изисква съгласието на другата страна по сделката, същата може да не предостави това съгласие. В допълнение, може да няма друг пазарен участник, който да е готов да сключи сделка с подобни условия с клиента.

Сделките с извънборсови деривати, сключени при стандартизирани условия, са по-ликвидни от дериватите с индивидуални условия. Извънборсовите деривати могат също така да са с по-ниска ликвидност и следователно по-висок инвестиционен риск от дериватите, търгувани на място на търговия, поради липсата на редовен пазар, на който отворена позиция да може да бъде затворена. Следователно клиентът може да не е в състояние да затвори съществуваща позиция, да оцени стойността на позицията си или да оцени експозицията си към риск.

- **Риск, свързан с извършването на клиринг:** Подлежащите на клиринг извънборсови деривати са деривати, които са приети за клиринг от клирингов механизъм („клирингова къща“). Тези деривати се подчиняват на правилата на клиринговата къща, включително относно предоставянето на обезпечения по искане на клиринговата къща. Поради това страните по сделка с подлежащ на клиринг дериват могат да бъдат задължени да предоставят обезпечение в кратък срок, за да покрият загуби по сключената сделка. Непредоставянето на обезпечение може да доведе до прекратяване на договора и закриване на отворените позиции, което би могло да доведе до загуба за клиента.
- **Промени в правилата на клирингова къща:** Условието на сделки с извънборсови деривати, подлежащи на клиринг, могат да бъдат променяни от клиринговите къщи без предизвестие, за да се отразят промени или събития, например свързани с базовия актив.

В допълнение на тези общи рискове, съществуват и специфични видове риск, свързани с различните видове деривати. Поради голямото разнообразие на извънборсови деривативни финансови инструменти, по-долу са представени само някои от най-популярните видове деривати.

6.1. Суап

Суапът („swap“) е трансакция, при която страните си разменят различни парични потоци. Цел на този вид сделка в общия случай е управлението на даден риск, свързан с базовия актив.

Страните по суапова сделка са изложени на пазарния риск на съответния базов актив. При лихвения суап, например, страните си разменят лихвени плащания, изчислени върху условна главница, като едната страна плаща фиксирана лихва, а другата – плаваща лихва. Страната, която плаща плаващия лихвен процент, е изложена на риск от повишаване на този лихвен процент, но ще се възползва от неговото понижаване. Страната, която получава плаващия лихвен процент, от друга страна ще бъде изложена на риск от понижаване на плаващия лихвен процент, но ще се възползва от неговото повишаване.

6.2. Форуърд

Форуърдът („forward“) е сделка, при която страните се договарят едната от тях да закупи от другата актив в даден бъдещ момент на цена, договорена предварително. При валутния форуърд, например, страните се договарят едната да закупи от другата определено количество от една валута за определена сума от друга валута в даден бъдещ момент по обменен курс, фиксиран при сключване на сделката.

Ако на падежа на валутния форуърд обменният курс на закупената валута спрямо другата е по-нисък от този, договорен между страните, купувачът на валутата ще получи по-малко от нея, отколкото би получил, ако беше закупил валутата на падежа; обратно, ако обменният курс на закупената валута на падежа е по-висок от договорения форуърден курс, купувачът ще получи повече от тази валута, отколкото ако беше закупил валутата на падежа.

6.3. Опция

Опцията („option“) представлява сделка, при която една от страните заплаща авансова премия за правото (но не и задължението) да закупи или продаде определено количество от базов актив (например акции или валута) на определена цена („strike price“) на бъдеща дата („дата на упражняване“).

Опцията за продажба („put option“) на дадена акция ще донесе печалба на страната, която има правото да продаде тази акция, ако договорената цена за нея е по-висока от пазарната ѝ стойност на датата на упражняване на опцията. От друга страна, опцията за покупка („call option“) на същата акция би донесла печалба за страната, която има право да купи акцията, ако на датата на упражняване договорената цена е по-ниска от пазарната стойност на акцията. Доходността от упражнената опция може да е по-ниска от платената премия. Ако опцията не бъде упражнена на датата на упражняване, клиентът ще загуби цялата си инвестиция.

Съществуват много различни видове опции с различни характеристики, подлежащи на различни условия, всеки от които може да окаже значително влияние върху стойността на опцията или способността за реализиране на тази стойност. Опцията "knock-in", например, може да бъде упражнена само, ако цената на базовия актив достигне дадено "knock-in" ниво. Опцията "knock-out" от своя страна не може да бъде упражнена и следователно става безполезна, ако цената на базовия актив достигне дадено "knock-out" ниво.

Продажбата на дадена опция обикновено е свързана със значително по-висок риск от покупката на опция. Въпреки че продавачът получава фиксирана премия, същият може да понесе загуба, надвишаваща получената премия, ако не е покрил предварително задължението си относно базовия актив.

6.4. Инвестирането в извънборсови деривати е подходящо за клиенти категоризирани като приемливи насрещни страни и професионални клиенти, които имат значителни знания и опит в областта на инвестирането в подобен тип инструменти и имат способност за понасяне на загуби, включително такива значително надвишаващи размера на инвестирани средства. Този тип инвестиция изисква по-висока рискова толерантност. Инвестирането в извънборсови деривати не е подходящо за непрофесионални клиенти, както и за професионални клиенти и приемливи насрещни страни, които не разполагат с посочената способност за понасяне на загуби и/или имат средна или ниска рискова толерантност.

7. Компенсаторни инструменти

Компенсаторните инструменти представляват инструменти, емитирани от български държавни институции за обезщетяване на лицата, чиито имоти или земеделски земи са одържавени или отчуждени. По силата на законодателството, регулиращо издаването им, (например Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти) компенсаторните инструменти могат да се използват като специално платежно средство при определени обстоятелства – например при приватизация или закупуване на държавни имоти и вещи права върху такива имоти, както и за други цели. Компенсаторните инструменти не са ценни книжа, а средства за разплащане, които не са обезпечени с реални активи. Тези инструменти се издават в безналична форма и се търгуват на „Българска фондова борса“ АД.

Инвестирането в тези инструменти е свързано с множество рискове, основният от които е свързан с възможността и степента, в която могат да бъдат използвани за конкретна сделка като платежно средство. Икономическата им стойност обикновено зависи пряко от тези конкретни възможности и затова компенсаторните инструменти обикновено са обект на целево инвестиране. Тяхната специфика и функции изискват внимателна преценка на различните рискове, свързани с придобиването им, във всеки конкретен случай. Доходността от търговия и инвестиция в компенсаторни инструменти има спекулативен характер и може да е силно волатилна.

Инвестирането в компенсаторни инструменти е подходящо за непрофесионални и професионални клиенти, както и за приемливи насрещни страни, които имат значителни знания и опит в инвестирането в такива инструменти. То не е подходящо за непрофесионални клиенти, търсещи стабилна доходност и ликвидност за инвестицията си.

IV. Допълнителна информация

Когато предлага посредничество при сключването на сделки с финансов инструмент, който е предмет на текущо публично предлагане, във връзка с което е публикуван проспект в съответствие с Директива 2003/71/ЕО, ИП ще информира непрофесионалните си клиенти или потенциални клиенти къде този проспект е предоставен на обществеността своевременно, преди предоставянето на инвестиционни или допълнителни услуги на тези клиенти.

При поискване от клиент ИП ще му предостави и допълнителна информация за възможностите и рисковете, свързани с инвестирането в даден финансов инструмент.